

Prenumerata miejscowa:

bez odosłania:
Na rok . . . 9 rsr.
„ 6 miesięcy . . . 4 50 k.
„ 3 miesiące . . . 2 25 k.
„ 1 miesiąc . . . 75 k.
Za odosłanie dopłaca się
5 kop. miesięcznie.

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata zamiejscowa:

z odosłanką pocztą:
Na rok . . . 12 rsr.
„ 6 miesięcy . . . 6 „
„ 3 miesiące . . . 3 „
„ 1 miesiąc . . . 1 „

Prenumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: — w St. Petersburgu, w księgarni A. T. Bazunowa na Newskim Prospekcie w domu Olchynowej; w Moskwie, w księgarni J. S. Sołowiewa.

ROK JEDENASTY.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego części, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numery sprzedają się po 5 kopiejek.

WYCHODZI CODZIENNIE, PRÓCZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

Kalendarz prawosławny.

We środę, 13 (25) lutego, — św. Martiniana pr.
We czwartek, 14 (26) lutego, — św. Kirilla i Isaak.
W piątek, 15 (27) lutego, — św. Onisima a. i. Ewa.

Słońce wsch. o godz. 7 min. 0; zach. o godz. 5 min. 28.

Spóźnienia meteorologiczne

dostarczane przez obserwatorium warszawskie.

Dnia 11 (23) Lutego 1874 roku.

Ciśnienie powietrza sprowadzone do 0°	Temper. pow. podług Celsjusza.	Względ. wilg.	Kierunek wiatru.
751.6	— 0.4	100	południowy.
752.6	+ 1.7	80	poł.-wschodni.
753.0	+ 0.3	100	spokojnie.

Kalendarz rzymsko-katolicki.

We środę, 13 (25) lutego, — św. Flawiana męcz.
We czwartek, 14 (26) lutego, — św. Aleksandra bisk.
W piątek, 15 (27) lutego, — św. Anastazego pap.

Wysokość wody na Wiśle stóp 6 cali 9.

DZIAŁ URZĘDOWY.

* We czwartek, 14 (26) lutego r. b., o godzinie 10-ej minut 50 zrana, raczy przyjechać z Moskwy do Warszawy Najjaśniejszy Cesarz Austriacki, który wyjedzie zagranicę tegoż dnia, o godzinie 1 minut 20 po południu.

* Najjaśniejszy Pan, 22 grudnia roku zeszłego, Najmilszemu raczył zatwierdzić Ustawę o IV Wydziale Przybocznej Jego Cesarskiej Mości kancelarii.

* Najjaśniejszy Pan, 29 grudnia 1873 roku, Najwyższej raczył raczyć: 1) na ustanowienie w Irkuckim seminarjum duchownym, na pamięć niezmordowanych i gorliwych prac na polu misyjnym zmarłego arcybiskupa Partenjusza, stypendjum do procentu od kapitału ofiarowanego w tym celu przez członków Irkuckiego Djecejalnego Komitetu prawosławnego Towarzystwa misyjnego, i 2) na nazwanie Kojmorskiej gminy w Tunkimskim wydziale „Partenjuszowską“, na pamięć szczególną troskliwości tego pasterza, pod względem nawrócenia różnoplemiennych tunkimskich i pod względem organizacji tej gminy.

* Minister Spraw Wewnętrznych odstąpił do rozporządzenia Ministerstwa Oświecenia Publicznego podanie Orłowskiej Rady Miejskiej o ustanowienie, na pamięć otwarcia Orłowskiej szkoły realnej 30 sierpnia 1873 r., w dniu imienia Jego Cesarskiej Mości Najjaśniejszego Pana i Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzawicy, przy Orłowskiej szkole realnej, na koszt funduszów miejskich, jednego stypendjum imienia Jego Cesarskiej Mości dla kształcenia jednego stypendysty z ubogich mieszkańców m. Orła, i o nadanie tej szkole nazwy „Aleksandrowskiej“, od imienia Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzawicy Aleksandra Aleksandrowicza.

Po poprzednim znieleniu się o tem z marszałkiem Dworu Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzawicy, który zawiadomił, że Jego Wysokość raczył udzielić przedwstępnie Swe zezwolenie na nadanie Orłowskiej szkole realnej nazwy „Aleksandrowskiej“, w skutku najpodleglejszego przedstawienia o tem Ministra Oświecenia Publicznego, Najjaśniejszy Pan, 31 grudnia 1873 roku, Najwyższej raczył raczyć, tak na ustanowienie przy Orłowskiej szkole realnej na koszt funduszów miejskich jednego stypendjum imienia Jego Cesarskiej Mości, dla kształcenia jednego stypendysty z najuboższych mieszkańców m. Orła, jak i na nadanie szkole nazwy „Aleksandrowskiej“, według imienia Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzawicy Aleksandra Aleksandrowicza.

Zarazem Jego Cesarska Mość raczył rozkazać podziękować Orłowskiej Radzie Miejskiej.

* Najjaśniejszy Pan, na odbyty 7 lutego, w obecności Cesarza Austriackiego, przegladzie wojsk: Przybocznej Jego Cesarskiej Mości konwoju, Zakładów Wojskowo-Naukowych, 1-ej i 2-ej dywizji piechoty gwardji, trzech batalionów brygady strzelców gwardji, batalionów: saperów lejbgwardji, kadrowego Rezerwowego pułku piechoty lejbgwardji i instrukcyjnego piechoty z morską kompanją strzelców, ekipażu gwardji, instrukcyjnej kompanji galwanicznej 3-go i 4-go parku telegraficznego polowego, St. Petersburgskiej szkoły jutrów, pułków piechoty: 93 Irkuckiego imienia Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Jerzego Aleksandrowicza i 145 Nowoczerkaskiego imienia Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzawicy, 1-ej dywizji kawalerji gwardji, pułków lejbgwardji: konnych grenadierów, ulanów, huzarów imienia Jego Cesarskiej Mości i pułku Zbiorowo-kozackiego lejbgwardji, półszwadronu zandarmierji lejbgwardji, 1-ej i 2-ej brygady artylerji lejbgwardji, 24-ej i 37-ej brygady artylerji, baterji: Michałowskijskiej szkoły artylerji, 1-ej 2-ej i 4-ej brygady konnej artylerji gwardji, instrukcyjnych: pieszej i konnej i zbiorowo-kozackiej — raczył zastąpić do wojska we wzorowym pod każdym względem stanie. Jego Cesarska Mość oznajmia za to szczerą wdzięczność Jego Cesarskiej Wysokości Głównodowodzącemu wojskami gwardji i Petersburskiego okręgu wojskowego i Monarsze za zadowolnienie wszystkim dowódcom, niższymi zaś stopniom, którzy znajdowali się w sztyku, udziela po 25 kop. st. na głowę.

* Najjaśniejszy Pan, w skutku przedstawienia b. Namiestnika w Królestwie Polskiem, a p. Generał-Feldmarszałka hrabiego Berga i zgodnie z uchwałą Komitetu Ministrów, Najmilszemu raczył, 18 stycznia r. b., udzielić kuratorowi Płockiego szpitala szpitalnym, członkowi Płockiej gubernialnej Rady Dobroczynności publicznej, właścicielowi ziemskiemu w powiecie Płockim, Gustawowi Voglowi i mieszkańcowi m. Płocka, kupcowi 1-ej gildji Ludwikowi Lewicowi, za ich odznaczenie się nie służbowo, medale srebrne z napisem „za gorliwość“, pierwszemu do noszenia na szyi, a drugiemu do noszenia na piersiach, na wstążce orderu św. Stanisława.

* Przez Najwyższy rozkaz w Wydziale Wojny, w St. Petersburgu, 6 lutego r. b. mianowani zostali: dowódca 2 baterji 3 brygady artylerji grenadierów, podpułkownik Czizniacz — dowódca 6 parku artylerji 2 parkowej brygady artylerji; będący w rozporządzeniu Głównego Zarządu Artylerji, liczący się w połowie artylerji pieszej, podpułkownik Litwinow — dowódca 2 baterji 3 brygady artylerji grenadierów; zaliczony został, generał-gubernator Zachodniej Syberji i dowódca wojskami Zachodniego Syberyjskiego okręgu wojskowego, wojskowy zastępcy ataman Syberyjskiego wojska kozackiego, generał piechoty, generał-adjutant Chruszczow — do tegoż wojska, z pozostawieniem przy obecnym godności i obowiązkach; uwolniony został ze służby, z powodu słabości zdrowia, porucznik 32 Kriemencuzkiego pułku piechoty Kuibanowski — w stopniu sztab-kapitana, z mandurem i emeryturą w stosunku jednej trzeciej części płacy.

* Przez rozkaz w Wydziale Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, 8 lutego r. b. mianowany został, pomocnik szefa kancelarii Warszawskiego Ewangelicko-Augsburskiego Konsystorza, asesor kolejalny Lembe — pisarzem (referentem) tegoż (od 1 stycznia); uwolniony został ze służby, na własne żądanie, z powodu interesów rodzinnych, pisarz (referent) Warszawskiego Ewangelicko-Augsburskiego Konsystorza Dattelbaum (od 1 stycznia 1874 r.); wykreślony został z listy zmarłych, młodszy lekarz szpitala św. Trójcy w Kaliszu, doktor medycyny Sturm (od 20 grudnia).

* Rada Instytutu Aleksandryjskiego Wychowania Panien w Warszawie. Podaje do wiadomości rodziców, krewnych i opiekunów mających zamiar umieścić dzieci swe na stypendjach rządowych w roku szkolnym 1874/5 w tymże Instytucie zakawakach mających:

1) że losowanie na wyższe stypendja odbywać się będzie d. 15 (27) Czerwca 1874 roku o godzinie 1-ej z południa, w obecności osób które podania w tym przedmiocie do Instytutu zaniósł;

2) prośby zaś o przypuszczenie do losowania tylko do 15 (27) Maja 1874 roku przyjmowane będą. 1054.

* Rząd Gubernjalny Warszawski. W powiecie Warszawskim we wsi Podolizny, gm. Falenty pojawiła się na bydle rogatem zaraza, kieszonkowa; uśmierzona zaś została ta zaraza we wsi i na folwarku Ożarów, gm. Ożarów, we wsi Saskiej Kępie, gm. Wawer, w m. Nowym dworze, we wsi Grotach, gm. Blizne i we wsi Podolizny, gm. Falenty i w pow. Nowomińskim, w osadzie Karłowice gm. Otwock.

O czem Rząd Gubernjalny podaje do wiadomości powiatowej, nadmienając, że władzom miejscowym poruczone przedsięwzięcie właściwe środki ostrożności dla zapobieżenia szerzeniu się zarazy.

* Rada Miejska Warszawska Dobroczynności Publicznej. Na zasadzie art. 2 Najwyższej w dniu 1 czerwca 1871 r. zatwierdzonej Uchwały Komitetu do spraw Królestwa Polskiego, oraz w myśl art. 910 Kodeksu Cywilnego w Królestwie Polskiem, na posiedzeniu z dnia 28 stycznia r. b. postanowiła:

Zawarte w testamentie s. d. 9 października 1864 r. zapisy a. p. Tekli Winnickiej:

a) na udzielenie pożyczek biednym rzemieślnikom rs. 300, i b) na utrzymywanie za opłatą po rs. 450 od jednej osoby, w Domu schronienia 8-go Ducha i Panny Marii, odpowiedniej liczby podopiecznych wdów i starych panien, z pierwszeństwem dla rodziny testatorki, albo też na urządzenie podobnego oddziału przy kolumnie w innych istniejących Zakładach Dobroczynnych rs. 2,400, ubezpieczonych na nieruchomości w Warszawie, należących do Barczewskiego, jak również spodziewanej, a nieznacznej co do ilości sumy, że sprzedaż dóbr Opaleńskich w Wielkiem Księstwie Poznańskim, przyjął na warunkach w powyższym testamentie wymienionych, i z zachowaniem praw osób trzecich,

* W Rozkazie Warszawskiego Ober-Policmajstra do Polacji Wykonawczej z 26 wydanym, zamieszczono: Na zasadzie art. 195 tomu 12 części 1 Ustawy budowlanej zaleconem jest ścisłe, ażeby nigdzie w miastach nie byli dopuszczeni do prowadzenia robót budowlanych, osoby które nie otrzymały albo stopnia budowlanego lub też świadectw, udzielonych przez Akademię sztuk pięknych, przez Departament Budowlany Ministerstwa Morskiego Komunikacji dróg i przez komitet Techniczno-Budowlany Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że osoby te posiadają dostateczną znajomość sztuki budowlanej, do kierowania robotami.

Na zasadzie art. 240 tejże Ustawy przy każdej budowie Kościołów należy przestrzegać, ażeby dozór nad prawidłowością wykonania takowej poruczyć był tylko osobom posiadającym odpowiednie świadectwo o znajomości sztuki budowlanej.

Na zasadzie postanowienia byłej Rady Administracyjnej w Królestwie Polskiem z dnia 22 listopada (4 grudnia) 1832 r., osoby życzące sobie pozyskać świadectwo na prawo prowadzenia robót budowlanych, mierzniących i inżynierskich, były w obowiązku poddać się stosownemu egzaminowi ze znajomości tychże sztuk w Radzie Budowlanej, która znajdowała się przy b. Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Na zasadzie Instrukcji, zatwierdzonej w dniu 13

czerwca 1833 r., przez Dyrektora Głównego Przydziałowego w b. Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, hrabiego Stroganowa, stopnie Budowlanych, Inżynierów Dróg Komunikacji i Jeometrów w Królestwie Polskiem, rozdzielone zostały na trzy klasy.

do klasy pierwszej należą:

a) Konduktorzy pozostający przy Budowlanych i Inżynierach i konduktorzy przy byłej Dyrekcji Dróg Komunikacji,

b) Miernicy albo Jeometry klasy pierwszej mianujący się Jeometrami przysięgli.

do klasy drugiej:

a) Powiatowi Budowniczowie, Inżynierowie i Jeometry klasy II przy byłej Dyrekcji Dróg Komunikacji,

b) Budowniczowie, którym dozwolona została praktyka na prowincji, z wyjątkiem miast gubernialnych.

do klasy trzeciej:

a) Budowniczowie i Inżynierowie gubernialni jak również Jeometry III klasy.

b) Naczelnicy Inżynierowie przy byłej Dyrekcji Dróg Komunikacji.

c) Wolnopracujący w całym Królestwie budowniczowie i inżynierowie;

Program znajomości wymaganych na egzaminach od osób pragnących otrzymać posady lub zajmować się wolną praktyką w gałęzi: architektonicznej, budowlanej dróg komunikacji i mierzniactwa i sam porządek egzaminowania, wyłuszczone są w §§ 5—36 powołanej wyżej Instrukcji.

Po dopełnieniu określonych w Instrukcji formalności i odpowiednio do stopnia, jaki przysługujący został poddajacemu się egzaminowi, Rada budowlana udziela stosowne świadectwo.

Od 12 lipca 1867 roku, ze zwinieniem Rady budowlanej, która pozostawała przy byłej Komisji Spraw Wewnętrznych, na zasadzie art. 4 tomu 12 cz. 1 ustawy budowlanej (z kontynuacji 1868 r.) egzamina osób, pragnących otrzymać prawo prowadzenia robót budowlanych, poruczone zostało profesorom Szkoły Głównej w Warszawie i wyznaczonym do tego przez naczelną Władzę krajową technikom, o następstwach takowych egzaminów, czynione były przedstawienia do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w celu wyjedynania dyspozycji co do wydania świadectw w myśl art. 195 ustawy budowlanej (z kontynuacji 1868 r.), przez komitet techniczno-budowlany.

Reskryptem z dnia 6 (18) kwietnia 1870 r., za NN. 7201 i 7210, były Namiestnik w Królestwie, po porozumieniu się z JW. Ministrem Spraw Wewnętrznych, szczegółowo wyjaśnił przywileje, jakie nadane zostały, na zasadzie istniejących przepisów tak technikom, którzy ukończyli kursa w zakładach technicznych Królestwa, nado tym, z miejscowych techników, którzy nieukończywszy kursów w zakładach technicznych, zajmują się praktyką budowlaną, na zasadzie patentów albo świadectw.

Pomimo przytoczonych powyżej przepisów przy dozorze techniczno-policyjnym nad budowlami w gubernji Warszawskiej, a wszędniości w Warszawie, zauważono, że technicy miejscowi uchylają się od wykonania takowych przepisów. Pod ogólną nazwą: budowlanych, inżynierów, jeometrów, znajdują się pomiędzy osoby, mające stopnie konduktorów, budowlanych, inżynierów i jeometrów klasy I, II i III, używający stosownie do swego wykształcenia i pożytkowanego stopnia naukowego, rozmaitych praw i przywilejów, jak np. Budowniczowie, Inżynierowie, Jeometry klasy III, mają nadane prawo praktyki w całym Królestwie Polskiem, pozostali zaś z miejscowych techników mogą korzystać z tego prawa, tylko w powiatach gubernji Królestwa, a pod żadnym pozorem nie w miastach gubernialnych.

Oczem w skutek odczytu Gubernatora Warszawskiego z dnia 18 stycznia b. r. za Nr. 204 i mając na uwadze przywiedzione powyżej przepisy, jak również widoczną szkodę wynikającą w skutek dopuszczenia do nadzoru nad robotami tak prywatnymi, publicznymi jak i rządowymi, osób nieposiadających dostatecznej kwalifikacji w znajomości sztuki budowlanej, inżynierskiej i mierzniactwa, polecam Komisarzom cyrkulowym dla ścisłego zastosowania się i wykonania co następuje:

a) Surowo zalecić wszystkim technikom, praktykującym w Warszawie, ażeby używali takich tylko tytułów do jakich mają prawo, na mocy otrzymanych dyplomów, a mianowicie: ci którzy ukończyli kursa nauk w zakładach technicznych Cesarstwa jako to: w Mikołajewskiej Akademji Inżynierów, w Instytucie korpusu Inżynierów Dróg Komunikacji—Inżynierami; w szkole Budownictwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w Cesarzkiej Akademji Sztuk Pięknych, w Szkole Moskiewskiej Architektury Pałacowej, odpowiednio do pozyskanych stopni Profesorami Architektury, Inżynier-Budowniczymi, Akademikami, Budowniczymi, Adjunktami Budownictwa i Artystami Architektury.

W byłej szkole Sztuk Pięknych w Warszawie Budowniczymi klasy II i III.

Ci którzy otrzymali stopnie Inżynierów po odbytych egzaminach w Okręgu Dróg Komunikacji—Inżynierami klasy II i III, odpowiednio do rodzaju pozyskanego stopnia. Nakoniec, osoby które otrzymały, na zasadzie

istniejących przepisów, tylko świadectwa nadające im prawo prowadzenia—robót, mającemi prawo prowadzenia robót.

b) W celu bliższego oznajmienia osób prywatnych i różnorodnych instytucji publicznych i rządowych, co do stopnia znajomości swej sztuki przez techników praktykujących w Warszawie, zobowiązać deklaracjami tych ostatnich, ażeby do d. 1 marca 1874 roku, przedstawili do Rządu Gubernialnego Warszawskiego, udzielone im dyplomy na dowód znajomości sztuki i stopnia naukowego, którego mogą używać na zasadzie tych dyplomów. Następnie dla wiadomości powszechnej, ogłoszoną będzie w Gazetach lista imienna wszystkich techników, posiadających prawo praktyki, tak w gubernji Warszawskiej, jako i w Warszawie, z wyszczególnieniem tytułu naukowego każdego z nich.

c) Upредить tak techników jako i osoby praktyki ich potrzebujące, że plany nie mogą być przedstawiane pod zatwierdzenie i roboty nie mogą być prowadzone przez osoby nieposiadające do tego prawa, na zasadzie przytoczonych powyżej przepisów.

Upредить techników, że za przywłaszczenie sobie nienależnego stopnia naukowego lub tytułu, winny pociągnięty będzie do odpowiedzialności sądowej i ulegnie karze w ścisłym zastosowaniu się do art. 910 Kodeksu Kar Głównych i Poprawczych.

* Dyrekcja Towarzystwa Wycieczek Konnych w Królestwie Polskiem podaje do publicznej wiadomości:

Nagroda Towarzystwa 400 rs. dla 3-letnich i starszych koni zrodzonych w Rosji i Królestwie Polskiem, wiorst 2. Konie które nigdy nie otrzymały żadnych nagród ani pieniędzy niosą 3-letnie 3 p. 5 f., 4-letnie 3 p. 15 f., 5-letnie 3 p. 20 f., 6-letnie i starsze 3 p. 25 f., te które wygrały w ogóle nie więcej jak 1,000 rs. niosą 5 f., które wygrały od 1,000 do 2,000 rs. niosą 10 f., które wygrały od 2,000 do 3,000 rs. 15 f., te które wygrały więcej jak 3,000 rs. 20 f. więcej nad powyżej oznaczoną wagę. Stawki 80 rs. Przepadku 25 rs. opłacić przy mianowaniu które się zamyka d. 15 (27) marca 1874 r. Drugiemu koniowi 200 rs.

DZIAŁ WEWNĘTRZNY.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

* W uzupełnieniu podanych przez nas w № 32 Dziennika Warszawskiego wiadomości o liczbie zakładów naukowych w gubernji płockiej i uczących się w nich w 1872 r., przytoczymy teraz wiadomości o oświacie ludowej w tej gubernji w ogóle, czerpiąc dane ze źródeł wiarygodnych.

Postępy we wszystkich przedmiotach wykładanych, szczególnie zaś w języku ruskim, w gimnazjach płockich, męzkim i żeńskim i w wymyśliskim seminarjum nauczycielskim, należy uznać w ogóle za zupełnie zadowalniające. Do postępów w języku ruskim, pomiędzy innymi, wiele przyczynia się: a) używanie przez uczących się w murach zakładów naukowych, w zwracaniu się do nauczycieli i pomiędzy sobą, ruskiej mowy; b) czytanie przez uczących się książek w języku ruskim, które są im udzielane z bibliotek uczniowskich do domu; c) czytanie ruskich książek w dni świąteczne, pod kierunkiem ruskich nauczycieli, w czytelnikach gimnazjalnych, będącej przy płockim gimnazjum męzkim; d) czytanie lepszych wypracowań uczniów w języku ruskim, urządzane od czasu do czasu w dni świąteczne, w obecności zwierzchności gimnazjalnej i uczniów wyższych klas gimnazjum.

Sprawowanie się uczniów w średnich zakładach naukowych płockiej dyrekcji naukowej, także jest całkiem zadowalniające. Nad mieszkaniem prywatnym, w których mieszkają uczniowie płockiego gimnazjum męskiego, i wspólnem mieszkaniem, w którym mieszczą się wychowawcy wymyśliskiego seminarjum nauczycielskiego, nadzór ze strony członków rad pedagogicznych tych zakładów był jak najstaranniejszy.

W szkołach elementarnych płockiej dyrekcji naukowej, w przedmiotach elementarnego kształcenia, w tej liczbie i w języku ruskim, który obecnie stał się obowiązkiem w szkołach elementarnych w skutku Najwyższego rozkazu z 22 grudnia 1871 roku, postępy w ogóle były zadowalniające, i w miarę obsadzania posad nauczycielskich przez wychowawców seminarjum wymyśliskiego i przysposobiania niektórych nauczycieli za pomocą kierowniczych wskazówek naczelnika dyrekcji i zatrudnień na zjazdach nauczycielskich, oraz w miarę powiększania w szkołach liczby pomocy naukowych, szczególnie dotykanych, postępy z każdym rokiem stają się widoczniejsze.

W 1872 roku szesnastu wychowawców, którzy ukończyli całkowicie kurs seminarjum wymyśliskiego, dano posady nauczycielskie w szkołach elementarnych, a mianowicie dwóm w miastach, a czterem w gminach.

W tymże roku, od 3 sierpnia do 14 września odbywał się, z rozporządzenia, wyższej zwierzchności, pod przewodnictwem naczelnika płockiej dyrekcji naukowej, zjazd 62 nauczycieli elementarnych w Wymyśle przy miejscowym seminarjum nauczycielskim. Celem zjazdu było, aby nauczyciele, którzy się zjechali, przyswoili

sobie o ile można najgrzeczniej język ruski, a szczególnie potoczna mowa ruska, najlepsze sposoby i metody wykładu elementarnego i uzupełnili w ogóle zapas brakujących im wiadomości. Podobne zajęcia, które będą się powtarzały, dadzą możność obniżenia nauczycieli z najlepszymi sposobami wykładu, rozjaśnią na praktyce w sprawie pedagogicznej trudności i przyniosą w przyszłości niewątpliwie pożytek dla oświaty ludowej w gubernji.

W ogóle działalność placówki dydaktycznej naukowej pod względem szkół elementarnych, w okresie przez nas roztrząsanym, głównie zmierzała: a) aby nieść największą liczbę przywzajemnych do rządów, dobrej moralności i dobrze przysposobionych do pełnienia swych obowiązków nauczycieli elementarnych; b) aby utrzymać w szkołach język ruski, potoczną mowę ruską i najlepsze, uproszczone sposoby wykładu; c) aby zaopatrzyć szkoły w dostateczną liczbę środków naukowych, szczególnie dotykałoby to zaopatrzyć uczniów w podręczniki w języku ruskim; d) aby były dogodne lokalnie i nauczyciele byli zapewnieni pod względem materialnym. W taki sposób, pomimo nie brania udziału pewnej części, zresztą bardzo małej, ludności miejscowej w sprawie oświaty ludowej, w tym kierunku, jaki jej nadano przez ostatnie reformy, rozwój jej postępuje wskazaną drogą, i z każdym rokiem staje się widoczniejszym w gubernji.

* Z początkiem 1872 r. w gubernji kaliskiej było mieszkańców obojga płci, z wyłączeniem konsystującego w niej wojska 678,420 głów. W ciągu 1872 r. urodziło się 27,422 głów obojga płci, w tej liczbie 13,714 płci męskiej i 13,708 płci żeńskiej, umarło zaś 18,471 głów obojga płci, w tej liczbie 9,219 płci męskiej i 9,252 płci żeńskiej. Z tych cyfr okazuje się, że przewyżka nowonarodzonych nad zmarłymi wynosi 8,951, z czego na udział płci męskiej przypada 4,495, a na udział płci żeńskiej 4,456.

Na początek 1873 r. ogólna cyfra ludności gubernji kaliskiej wynosiła 687,371 głów obojga płci. Liczba nowonarodzonych w taki sposób stanowiła 3,4% ludności gubernji, zaś zmarłych 2,3%, a zatem przyrost wynosi 1,1%. Przesiedliło się z gubernji w ciągu 1872 r. 23 głów; osiedliło się zaś w gubernji 85 cudzoziemców, z których 61 osiedliło się w gubernji, a 24 w gubernji.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE.

Europa zwraca coraz bardziej uwagę na Rosję i na język ruski. *Głos* donosi w Nr. 38, że znany podróżnik Heine, który towarzyszył 1854 roku Perry'emu do Japonii, i który zwiędził następnie ten ostatni kraj 14 razy, zamierza przyjechać teraz do Petersburga, gdzie odczyta w Towarzystwie Jeograficznem swoje pamiętniki. Znamy jest zainteresowanie się Niemców i Anglików literaturą ruską i językiem ruskim. Niedawno odwiedził Warszawę podróżnik angielski Aston Dilke, młody człowiek mający mało co więcej jak dwadzieścia lat wieku; odbył on podróż na Kaukaz, do Krymu, do Syberji wschodniej i Turkiestanu. Nauczył się on dobrze po rusku, mówi biegle tym językiem i pisze dość poprawnie. Znamy mu się literatura ruska, jak również nie są mu obce imiona i znaczenie wszystkich ważniejszych autorów ruskich dawniejszych i teraźniejszych, tudzież artystów dramatycznych i innych wszelkiego rodzaju, o tem zaś wszystkim mówi z rosjanami jak rosjanin. Pracuje on nad wielkiem dziełem o Rosji, którego tom jeden wyszedł już z druku w Londynie. W Warszawie Dilke udał się do Moskwy. Brat jego, członek izby niższej w parlamencie angielskim, należy do stronnictwa konserwatywnego i brał czynny udział w ostatnich wyborach.

* De kasy ruskiego Towarzystwa dobroczynności w Królestwie Polskiem wpłynęło od 1 (13) stycznia do 1 (13) lutego 1874 roku, zarówno ze składek od członków, jak i z rozmaitych innych źródeł, — w tej liczbie 200 rs., na zwiększenie zasobów Towarzystwa, ofiarowanych przez najprzewieleńszego Józefiusza, arcybiskupa warszawskiego i nowogrodzkiego, kuratora i członka honorowego ruskiego Towarzystwa dobroczynności, — razem 999 rs. 51 kop.

* Tydzień handlowy. Na targu warszawskim, dowozy pazeńczy, z powodu zepsutych drób były tylko średnie. Ceny jednak z powodu małego udeślniały się wiatraków obniżyły się o 30 kop. Płacono bowiem za gatunki wyborowe rs. 8,50 do 8,80, za pstrą i dobrą rs. 8,10 do 8,40, za gatunki średnie wedle gatunku i czystości rs. 7,50 do 8, za ordynaryjne i smolne rs. 7,35—7,50 za korzec. Żyła dowozy osię znaczej, mniej przybyły kolejami żelaznymi, gatunków przednich brak zupełnie. Przy małej jednak ilości kupna, ceny i tu obniżyły się o 15 do 30 kop. na korzec. Płacono za gatunki dobre rs. 5,85—6, za wyborowe, których było mało rs. 6,15, za gatunki średnie rs. 5,55—5,70, za ordynaryjne rs. 5,32½—5,40, na wywóz nie nabywano. Jęczmień dowozy znaczne a ceny niższe o 20—30 kop. Płacono za duży rs. 4,65—4,80, za drobny rs. 4—4,35. Owsa dowozy szczupłe, a ceny mocno zesztygłowały; płacono od rs. 3,10 do 3,30. Groch polny rs. 4,50—5,15, cukrowy rs. 5,60—6,36. Fasola rs. 3—3,10 za korzec. Mąki pszennej ceny wyższe o 5 kop. na pudzie, żytniej bez zmiany.

Około 10. Tendencja tego produktu pozostała i w minioną tygodniową więcej ku obniżeniu, z powodu braku kupujących. W końcu tygodnia płacono do rs. 1,86 za garniec.

Cukier. Usposobienie w tym produkcie i w tygodniu minionym w dalszym ciągu się pogorszyło, a ceny również pod naciskiem. Kupiono tylko na spożycie miejscowe po cenach zeszłotygodniowych, lub też o 2½—5 kop. niższych od cen zeszłego tygodnia. Do zaznaczania jednak mamy jedną transakcję uskuteczniłą przez spekulanta agenta, a mianowicie 100 beczek Łyskowiec i Hermanowa po rs. 4,10 oraz 12,000 pudów mączki kilku marek, jak Młodzieżyński i Krasiniec, po rs. 3,50 za kamień 24-funtowy. Dalsze losy naszego cukrowego interesu po części są zawisłe od wiadomości z Kijowa o przebiegu interesu tamże.

Włna. W tygodniu przeszłym sprzedano około 800 pudów wlny litewskiej i wołyńskiej po cenie od 22—23 rs.; jak również 200 cetnarów wlny tutejszej po cenie 87—91 rs. średnio-cienkiej. Po największej części wlna ta nabyta została do

Białogostoku i fabryk miejscowych. Ceny w ogóle pod naciskiem. Oprócz wymienionych sprzedano 20 cet. wlny „świńskiej” wznaję po cenie 58½ talarów. Usposobienie w ogóle leniwe. (*Gaz. Handl.*)

Z INNYCH GUBERNJI.

* Dnia 4 (16) lutego, o godzinie 1-ej po południu, cesarz austriacki zwiędził, jak donosi *Kronsztadzki Wiestnik*, *Muzeum marynarki*, w gmachu Admiralicji Głównej, gdzie przyjmowany był przez Jego Cesarską Wysokość Wielkiego Księcia Jenerała-Admirała Konstantego Mikołajewicza, Zarządzającego Ministerstwem Marynarki jenerała-adjutanta M. K. Krabego, Towarzysza Zarządzającego, jenerała-adjutanta S. S. Lesowskiego i przez inne wyższe osoby. Oglądanie Muzeum trwało godzinę przeszło; Wielki Książę wskazywał osobliście najdostojniejszemu gościowi wszelkie przedmioty zasługujące na szczególną uwagę.

* Dnia 5 (17) lutego, około godziny 1-ej po południu, cesarz austriacki przyjechał sankami w jednego konia do Wielkiego teatru, gdzie dawano balet „Don Kiszot”. Cesarz był w mundurze ruskim. O trzy kwadranse na trzeciej, jego cesarska mość przyjmowała, w zajmowanych przez niego apartamentach Ermitażu, deputację austriacką, która podała mu adres wiernopoddańcy. Deputacja ta wprowadzona była przez posła barona Langenau i konsula jenerałego p. Wieneckiego. Adres przeczytany został przez profesora akademii medyko-chirurgicznej, dra Grubera, czecha. Cesarz austriacki, który miał na sobie mundur jeneralski ruski i order Złotego Runa, oświadczył austriakom podziękowanie za to, że i w obcym kraju nie zapominają o swej ojczyźnie. Przy przedstawianiu jego cesarskiej mości każdego z osobna członka deputacji i przy składaniu adresu, oznaczającego się bardzo artystycznym wykonaniem zewnętrznym, cesarz przemówił w wyrazach wielce łaskawych do znanego artysty malarza Zichy, który wykonał rysunki do adresu; z członkami deputacji cesarz rozmawiał, stosownie do ich narodowości, po niemiecku i węgiersku. Deputacja powitała wyrazy cesarza niemieckimi „Hoch!” i węgierskimi „Ejlen!” Taż deputacja przedstawiała się także hrabiemu Andrassy i radcy tajemnemu baronowi Hofmannowi. Następnie cesarzowi złożony został adres przez poddanych austriackich, przybyłych z Odesy. Tegoż dnia cesarz przyjmował deputację cechów rzemieślniczych, cudzoziemskich, z ich starostą na czele. Po obiedzie danym u posła austriackiego, barona Langenau, cesarz Franciszek-Józef udał się na polowanie, na stację małowiszerską na drodze Mikołajewskiej. Dnia 6 (18) lutego odbyło się polowanie, na którym jego cesarska mość zabił, wystrzałem w głowę o 150 kroków, wielkiego niedźwiedzia i postrzelił innego. Tegoż dnia, o godzinie 11-ej wieczorem, cesarz austriacki przyjechał na bal dany przez szlachtę petersburską i zabawił tam do północy.

* Dnia 7 (19) lutego, o godzinie 12-ej w południe, w obecności cesarza austriackiego, odbył się przegląd Najwyższy wojsk konsystujących w Petersburgu i okolicach. Na przeglądzie znajdowało się: piechoty 41½ batalionów — 17 jenerałów, 720 sztabów i ober-oficerów, 2,785 podoficerów, 15,519 szeregowców i 1,782 muzykantów; jazdy 36½ szwadronów — 7 jenerałów, 271 sztabów i ober-oficerów, 631 podoficerów, 3,693 szeregowców i 180 muzykantów i trębaczy; artylerji 138 dział — 4 jenerałów, 118 sztabów i ober-oficerów, 353 kanonierów, 2,014 szeregowców i 189 muzykantów i trębaczy. Razem: 28 jenerałów, 1,109 sztabów i ober-oficerów, 24,995 podoficerów i szeregowców i 2,151 muzykantów i trębaczy.

W przeddzień przeglądu, 6 (18) lutego, porożyszały były wojskom ordery udzielone przez cesarza austriackiego, po trzy na każdy osobny oddział, jak również wszystkim osobom dowodzącym na przeglądzie, aż do dowódców każdego z oddziałów włącznie. Jego cesarska mość wynurzył życzenie, ażeby ordery te do rękoności zostały wieczorem w przeddzień parady tak, ażeby wszyscy nowi kawalerowie mogli znajdować się przy tych orderach na przeglądzie.

Na godzinę jedenastą zrana, wszystkie wojska, w mundurach polowych, w szynelach na rekawy, znajdowały się już na wyznaczonych im miejscach. Cała piechota uszykowana była na placach Pałacowym i Admiralicji. Na pierwszym z tych placów stały, w trzy linie, pułki 1-ej i 2-ej dywizji piechoty gwardji, bataliony strzelców gwardji i batalion saperów lej-gwardji; pod kątem do frontu ogólnego tych wojsk, zwróconego do pałacu Zimowego, ustawione były bataliony zakładów wojskowo-naukowych, tyłem zaś do pałacu Zimowego — Własny Jego Cesarskiej Mości konwój i pół-szwadron żandarmerji lej-gwardji.

Reszta piechoty uszykowana była w jedną linię na placu Admiralicji, frontem do skweru.

Cała jazda uszykowana była naokoło katedry św. Izaka i skweru, na placu naokoło pomnika Cesarza Mikołaja I i na Wielkiej Morskiej ulicy.

Artylerja umieszczona była: piechota — na ulicach wychodzących na plac Senatorski, na placu Admiralicji i w tej części Wielkiej Morskiej ulicy, która położona jest pomiędzy Newskim prospektem i placem Pałacowym; cała artylerja konna — na Newskim prospekcie, w punkcie, w którym przecina go Wielka Morska ulica.

Przed samą godziną dwunastą, Najjaśniejszy Pan raczył przyjechać i podzwonić wojska, które odpowiedziały na przywitanie Cesarskie pełnemi zapalą okrzykami „hura!” Objechawszy przed frontem pierwszej tylko linii piechoty, Najjaśniejszy Pan raczył objąć dowództwo nad wojskami.

Punkt o godzinie 12-ej, przyjechał do wojsk cesarz austriacki Franciszek-Józef, w naszym mundurze ogólnojeneralskim. Na osobistą Najjaśniejszego Pana komendę, wojska prezentowały broń, muzyka wykonała hymn austriacki i po całym placu rozległy się głośnie okrzyki „hura!” na cześć najdostojniejszego gościa.

Jednocześnie Ich Cesarskie Moście zaczęli przejeżdżać przed frontem wojsk. Najjaśniejszy Pan raczył przepuścić swego najdostojniejszego gościa na przód. Sam zaś jechał z boku i nieco za nim. Za obu Cesarzami raczyli jechać Jego Cesarska Wysokość Głównodowodzący i ich królewskie wysokości: książę Walji i książę następcy tronu duńskiego, dalej zaś jeszcze, z tyłu — liczny i świetny orszak, wśród którego znajdowali się przedstawiciele wszystkich niemal armij europejskich. Z tych ostatnich, szczególnie i powszechną uwagę zwracali na siebie pierwszy minister austro-węgierski hrabia Andrassy i naczelnik jazdy austriackiej, jenerał hrabia Bellegrade, — oba w przeszłych mentykach niebieskich huzarskich, i dowódca drabantów cesarsko-królewskich, w pięknym mundurze haftowanym złotem, w kasce z kitą czarną i w botfortach. Oprócz tego, zwracał także na się uwagę poseł kokański, w bogatym, malowniczym stroju wschodnim, z wspaniałym zawojem na głowie.

Objazd Najdostojniejszych Osób przed frontem wojsk odbywał się stępem i trwał około 35 minut. Po

skończeniu takowego, Ich Cesarskie Moście raczyli wrócić z przed sztabu głównego na plac Pałacowy i stanąć przed wrotami głównymi pałacu Zimowego.

Na osobistą Najjaśniejszego Pana komendę, wojska uszykowały się do defilowania, i około trzech kwadranów na pierwszą, paradę otworzył Sam Najjaśniejszy Pan, na czele orszaku i Własnego Jego Cesarskiej Mości konwoju.

Cała piechota defilowała z rozwiniętymi sztandarami, w kolumnach plutonowych, przyczem kompanie strzelców niektórych pułków połączone były w osobne bataliony. Wszystkie wojska defilowały trzymając broń do woli, stępem, oprócz pułków strzelców i fińskijskiego, oraz wszystkich trzech batalionów strzelców lej-gwardji, które defilowały kłusem.

Za piechotą postępowała artylerja piesza, kłusem, w kolumnach brygadnych, z obsługą siedzącą na działach. Za artylerją pieszą defilowała jazda, szwadronami, całą prawie kłusem, z wyjątkiem kilku szwadronów, którym Najjaśniejszy Pan kazał jechać stępem i galopem. W końcu defilowała artylerja konna baterjami, także kłusem. Około godziny 1½, parada skończyła się.

Wszyscy dowódcy, włącznie do dowódców osobnych oddziałów, zaproszeni zostali na Najwyższe śniadanie.

Pogoda byłaby ze wszelki miar sprzyjała, gdyby nie dość gęsty śnieg, który padał przez cały prawie czas.

* Z Kronsztadu. *Kronsztadzki Wiestnik* pisze, że rok bieżący, ostatni pod względem zaciągu wojskowego na dawnych zasadach, zasługuje na uwagę pod tym względem, że **nowozacini przeznaczeni do floty**, przybyli do Kronsztadu nadzwyczaj wczes, tak, iż pierwsza partja przyszła w dziesięć dni po rozpoczęciu poboru. Pochodzi to ztąd, że niektóre powiaty gubernji petersburskiej włączone zostały w tym roku do liczby tych miejscowości, z których nowozacini przeznaczają się wyłącznie do floty; nowozacini przeto pomienieni mieli niewielką stosunkowo przestrzeń do przebycia. Ogólna liczba rekrutów przeznaczonych w roku bieżącym do ekwipażu floty wynosi 1,819.

* Z Kijowa. *Gazeta Kijewłanin* donosi, że w sierpniu r. b. obędzie się w Kijowie **zjazd archeologów** — trzeci z kolei: pierwszy odbył się w Petersburgu, drugi w Moskwie. W zjeździe tym weźmie udział kilku najznakomitszych znawców starożytności ruskich i w ogóle słowiańskich. W komitecie przygotowawczym przewodzić będzie znany archeolog hrabia A. S. Uwarow, delegowany ze strony moskiewskiego Towarzystwa archeologicznego; w komitecie zaś rozporządzającym ma przewodzić prezydent m. Kijowa, P. P. Demidow książę San-Donato.

Zjazd otwarty zostanie 2 (14) sierpnia i trwać będzie najwyżej trzy tygodnie. Na tydzień przed zjazdem, mianowicie 26 lipca (7 sierpnia), rozpocznie swe czynności rada zjazdu. Do składu zjazdu wejdą: a) wszyscy członkowie komitetu przygotowawczego i b) przysłani na zjazd deputowani ze strony tych wyższych instytucji naukowych i Towarzystw archeologicznych, których przedstawiciele nie należeli do składu komitetu przygotowawczego.

Zjazd dzieli się na osm oddziałów: I) starożytności pierwotnych; II) jeografji historycznej i etnografji Rosji i krajów słowiańskich; III) ruskich zabytków sztuk pięknych; IV) bytu domowego i społecznego na Rusi i ludów słowiańskich; V) bytu kościelnego; VI) zabytków ruskich i słowiańskich języka i pisma; VII) starożytności klasycznych bizantyńskich i zachodnio-europejskich; VIII) starożytności wschodnich.

Podczas zjazdu urządzona będzie wystawa archeologiczna zabytków ruskich i słowiańskich, dla porównawczego poznania takowych.

* Wiadomości o oddziale amu-daryjskiego. Po rekonesansie dokonanym w zeszłym październiku przez część oddziału amu-daryjskiego wzdłuż prawego brzegu rzeki Amu, zaszło w chałstwie chiwiskim zawichrzenia, podniecone przez niespokojnych turkomanów, jak donosi dziennik *Rusk. Inz.*, czasowo ustały. Ale taki spokojny stan rzeczy na lewym brzegu Amu-Darji trwał niedługo; w listopadzie znow zaczęły nadochodzić wiadomości o rozbojach, popełnianych przez chiwiskich turkomanów, tak pomiędzy sobą, jak i pomiędzy ludnością uzbekicką i kirgicką. Napomnienia chana aby żyli spokojnie i wnieśli pozostałą część należnej na nich kary, turkomani pozostawili bez żadnej uwagi. Nakoniec stopniowo zaczęły wzmagać się pogłoski, że turkomani wszystkich plemion zamierzają niby rozciągnąć swe rabunki nawet na podwładną nam ludność dety, skoro tylko Amu-Darja stanie.

Okoliczności te skłoniły naczelnika naszego Amu-Daryjskiego do kraju wyprowadzenia z twierdzy Piotro-Aleksandrowskiej do Nukus (około którego zaczynają się rozgałęzienia rzeki Amu, tworzące deltę) oddziału, dla rozlokowania go w tym punkcie na dłuższy postój.

Dnia 23 grudnia z Piotro-Aleksandrowska wyruszył oddział pod dowództwem dowódcy 8 Turkiestanskiego batalionu liniowego, majora (obecnie podpułkownika) Droscherna, w sile czterech kompanij piechoty, dwóch połowych i dwóch górnych dział i pół sekcji kozaków. Dnia 26 tegoż miesiąca, za temi wojskami wyruszył i sam naczelnik oddziału Amu-Daryjskiego, pułkownik Iwanow, w towarzystwie sekcji kozaków i plutona rakietników.

Zarazem wydane było rozporządzenie, aby dwie kompanie piechoty, pluton dział pieszych i dwie i pół sekcji kozaków, z liczby wojsk znajdujących się w twierdzy Piotro-Aleksandrowskiej, były w zupełnej gotowości do wymarszu, w kształcie rezerwy, na wypadek mogących zająć okoliczności.

Z wydzieleniem z załogi twierdzy pomienionych oddziałów wojsk, pozostawione w niej zostały trzy całe kompanie piechoty, komendy kozaków i artylerji fortecznej, pluton dział górnych, co razem, licząc i ludzi pozostałych z kompanij wysłanych do Nukus i niefrontowych, tworzy siłę 1,000 ludzi, całkiem dostateczną do obrony twierdzy.

Oddział który wyruszył w marsz, zaopatrzony był cały w żywy, kocioł do podcierania, a w części w buty wojtkowe. Dla ulokowania ludzi na białkach i noclegach, ludność miejscowa przysposobiła jurty. W ogóle przedsięwzięcie zostało wszystkie środki dla zabezpieczenia zdrowia oddziału na czas zimowego ruchu.

W końcu grudnia średnia temperatura była — 5° R., w nocy zaś termometr opadał do — 11 i 12°. Stwierdzenie Amu-Darji oczekiwane było natenczas codziennie.

Przedsięwzięcie przez oddział Amu-Daryjski trudny marsz zimowy do Nukus, postój jego tam i posunięcie rezerwy z twierdzy Piotro-Aleksandrowskiej, mają na celu wpłynąć na usposobienie umysłów ludności na lewym brzegu Amu i skłonić turkomanów do wyrzeczenia się próby przeniesienia swych rabunków na prawy brzeg rzeki, do czego więcej przedstawia się im możliwość w zimowej porze, kiedy ustala się zupełna mro-

źność komunikacji pomiędzy lewym a prawym brzegiem Amu-Darji.

Stosunek chana chiwiskiego, do przypisywanych turkomanom zamiarów, dotąd nie jest wyjaśniony. Dotychczas Seid-Muchamet-Rachim bardzo gorliwie i seisle wykonywał wszystkie żądania dowódcy naszych wojsk nad Amu-Darją. W pierwszej połowie grudnia chan wniósł całkowicie przypadającą od niego za rok upłyniony część kontrybucji, w kwocie 100,000 rub.

* W gubernji Archangielskiej. Z Cholmogor pisał do miejscowego dziennika gubernjalnego, że 3 stycznia, w gmachu szkoły Iomonosowskiej, we wsi Iomonosówce, dane było przez włascian przedstawienie teatralne, na korzyść mieszkańców gubernji Samarskiej, poszkodowanych w skutku nieurodzaju. Sztuki odegrane przez włascian, wzięte były z ruskiego ludowego bytu odegrano mianowicie dwie krotokhwy: „Furmani, czyli jak hula sołtys Szymon-Janowicz”, przez Grigoriewa i „Dziadek strach czyli żołnierz znachor”, przez Pogoskiego. Na przedstawieniu tem była prawie cała publiczność cholmogorska.

* Korespondent gazety *Donsk. Wied.* pisze ze stancji Kazanskiej: „W tych dniach zdarzyło mi się widzieć u jednego z obywateli tutejszej stancji, esaula M. J. Sochranowa, malowany i pończaczany garnek. Własciciel przechowywał ten garnek jako świętosc. Jest on z prostej gliny. Na jednym jego boku, pomiędzy girlandami, znajduje się cyfra Cesarza Aleksandra I, a na drugim napis: 1818 r. maja (data wytarta). Najjaśniejszy Cesarz Aleksander Pawłowicz, w przejeździe przez stancję Kazanską, z tego garnka jadł kwasne, zsiadłe mleko”. Według tradycji, zaszło to w następujący sposób: Najjaśniejszy Pan stanął na nocleg w domu starzyny wojskowego Jana Sochranowa (ojca esaula Sochranowa). Rano ofiarowano mu przekasę, ale nie nie skosztował i poprosił tylko o podanie mu kwasnego mleka, wprost w garnku. Powiadają, że zarazem Cesarz, na znak swej przychylności, darował gospodarzowi w domu pierścien z brylantami i awansował jego syna, który natenczas był w kolebce, na uradnika.

* Morze Białe i wpadające do niego rzeki bardzo obfitują w różne gatunki ryb. Z ryb jadalnych można naliczyć w tem morzu do 30 różnych gatunków. Z tych gatunków główny przedmiot wywozu stanowią napród śledzie a potem siemgi. Nie mało też wywozi się nawag i sterletów; ale ponieważ te gatunki znajdują się nie wszędzie i ukazują się tylko w pewnych porach roku, przeto nie stanowią doległego źródła rybołówstwa. Wszystkie zaś inne gatunki ryb, jako to: sęgi, fladry, okunie, leszcze, jazgarze, minogi i t. d., stanowią jedynie przedmiot miejscowego spożycia.

Najrozleglejszą i najbardziej upowszechnioną gałąź rybołówstwa nad całym morzem Białem stanowi **polowa śledzi**. Śledzie białomorskie znajdują się głównie w zachodniej i południowej części morza. Szczególniej obfitują w śledzie ujścia rzeki Dźwiny, oraz miejsca leżące na zachód od tych ujść, a mianowicie wzdłuż całego brzegu Letniego, Onegskiego, Pomorskiego i południowo-zachodniej części brzegu zatoki Kandalackiej, dalej zaś, przy północnym brzegu zatoki Kandalackiej i nad całym brzegiem Terskim, takich miejsc jest bardzo mało. Na wschód zaś od ujść Dźwiny, to jest nad brzegiem Zimowym i w całej zatoce Menezskiej, miejscowości, gdzieby znajdowały się śledzie, wcale niema.

Śledzie białomorskie można podzielić stosownie do ich wielkości i miejsc pobytu, na dwie osobne odmiany. Pierwsza odmiana jest tak drobna, że w jednym pudzie można naliczyć od 500 do 600 sztuk świeżych śledzi. Ta odmiana, poczynając od połowy października, a raczej od listopada, aż do Trzech Króli, idzie ogromnemi masami, głównie w kierunku odnogi Sorockiej, a następnie przepada, to jest ukrywa się w głębi morza. W zatoce Sorockiej śledzie te łowią mieszkańcy czterech wsi: Soroki, Szyzki, Suchego-Nowołoku i Wysokiej-Wyspy i stanowią główne i jedyne źródło przynajmniej mieszkańców wyżej wymienionych wsi.

Druga odmiana śledzi białomorskich, daleko większych, poławia się w pozostałej części morza Białego, a głównie w południowo-zachodniej części zatoki Kandalackiej.

Oprócz tego śledzie poławiają się w ujściach Dźwiny i w tak zwanym Suchem-morzu. Śledzie te, znane pod nazwą „ujściaków”, są tak małe, że świeżych przypada na pud od 2,000 do 3,000 sztuk. Śledzie te uważane są za bardzo smaczne; łowią je, nietylko mieszkańcy wsi leżących nad brzegiem tej zatoki, lecz i z innych miejsc sąsiednich zbierają się tu także na polow śledzi.

Całe wozy takich śledzi, w ciągu prawie całej zimy, sprzedają się na targach w Archangielsku, tak na spożycie miejscowych mieszkańców, jak i przyjeżdżających po nie z górnej części Dźwiny. Są to po prostu śledzie, które nie doszły do dojrzałości, czyli mleczaki.

Półow śledzi na morzu Białem nigdy nie ustaje, chociaż odbywa się w obfitości tylko w pewnych terminach. Tutejsi rybacy śledziowi łowią średnie tylko przy brzegach, gdy takowe zastępują, kiedy przychodzi pora składania ikry. Półow zaś średni w morzu Białem mogłyby odbywać się całutki rok, ponieważ i w zwykłym czasie śledzie nie opuszczają morza, lecz chowają się w głąb i wychodzą z niej tylko w pewnych terminach przeważnie dla składania ikry; w tym celu śledzie wybierają miejscowości niezbyt głębokie, na kilka sznów, przeważnie koło brzegów, czystą wodę i takie miejsca, gdzie dno zarosłe jest roślinami wodnemi. Do składania ikry dostrzeżono trzy terminy. Pierwszy — na początku zimy, drugi — w początku wiosny, trzeci — w początku lata, około św. Jana.

* W powiecie Kuniańskim w gubernji Charkowskiej, zaczyna dość mocno upowszechniać się **siew zboża siemnikami systematami Ekkerta**, do czego niezawodnie przyczynia się lekkość i prostota konstrukcji tego narzędzia. Siemnik ten ma długość około 5½ arszynów, zaś szerokość 11 desiatyn w ciągu 10 godzin roboty, przez co daje możność szybkiego odbywania siewu, co z powodu miejscowych warunków klimatycznych, jest nadzwyczaj ważnem. Ze siemnik ten dobrze stosuje się do tutejszej miejscowości, okazuje się z tego, że w Charkowie w składzie narzędzi rolniczych Lellino-Fenderich i Sp. w ciągu zeszłego lata i jesieni sprzedano około 300 sztuk siemników Ekkerta.

* Według doniesienia gazety „Kijewłanin”, dzięki uczestnictwu jednego z obywateli gubernji podolskiej, wkrótce zaprowadzona będzie **nowe ulepszenie w wydobyciu cukru**. Ulepszenie to polega na maszynie, wynalezionej niedawno przez mechaników inżynierów Grubinskiego i Fiedlera. Maszyna przyrządzona jest do przynajmniej tarych buraków, przyczem sama podaje te ostatnie pod prasę hydrauliczną. Przez to postępowanie, jeśli tylko takowe zaprowadzone będzie, zmniejszy się dla każdej fabryki cukru, przynajmniej o pięćdziesiąt, liczba robotników.

LISTA

nagród przysędzonych przez międzynarodowy Sąd biegłych wystawcom Ruskiego oddziału wystawy powszechnej w Wiedniu w 1873 roku.

(Ogłaszana z rozporządzenia Najwyższej ustanowionej Komisji do udziału Rosji w wystawie powszechnej w Wiedniu w 1873 roku)

(Dalszy ciąg *)

GRUPA VIII.

Wyroby z drzewa.

Dyplom honorowy.

Stangemu Mikołajowi, w St. Petersburgu, za meble.

Medale zasługi.

Pułowowi A., w Rydze, za korki; Flamańskiemu Teodorowi, w Moskwie, za szafę bufetową, stół i stolek; Schraderowi Jermolajowi, w St. Petersburgu, za szafy z drzewa gruszkowego; Sturtowi (firma „A. Kriegsman”) w Rydze, za korki i korę korkową.

Medale współpracowników.

Borgströmowi, stolarzowi w fabryce mebli Mikołaja Stangego, w St. Petersburgu; Walter Annie, tapicierce w fabryce mebli Mikołaja Stangego w St. Petersburgu; Langbaumowi, szmuklerzowi w fabryce mebli Mikołaja Stangego, w St. Petersburgu; Tambergowi, dyrektrowi warsztatów w fabryce mebli M. Stangego; Schuennowi, tapicierowi w fabryce mebli M. Stangego.

Dyplom uznania.

Brejerowi Janowi w St. Petersburgu, za wyplatana altankę i meble; Bringenowi Juljusowi-Karolowi, w St. Petersburgu, za meble wystawowe w ruskim oddziale; Kowalskiemu Towarzystwu Akcyjnemu robot rekondycyjnych (dyrektor J. Peterson), w gubernji Wyborgskiej, we wsi Kowalu, za roboty, dywany i inne wyroby z drzewa; Machoninowi Adolofowi, pod Warszawą, za gięte meble bukowe; Skworcowi Aleksemu, w Moskwie, za stoły, ławki i krzesła.

GRUPA IX.

Wyroby kamienne, szklane i ceramiczne.

Dyplom honorowy.

Cesarskiej hucie szklanej w St. Petersburgu; Cesarskiej Peterhofskiej szlifierni; Cesarskiej fabryce porcelany w St. Petersburgu.

Medale postępu.

Bonafedemu Leopoldowi, w St. Petersburgu, za piec pokojowy i nacynia; Hordickom braciom Wilhelmowi i Edwardowi w gubernji Siedleckiej, w osadzie Czechy, za szlifowane wyroby szklane.

Medale zasługi.

Amelungowi z synem, w gubernji Liflandzkiej, koło miasta Dorpatu, za zwierciadła i szkła lustrzane; Gwoździowowi, za farby mozaikowe; Gesrichowi Karolowi, w St. Petersburgu, za wyroby z malachitu, lapis-lazurowi i innych twardych kamieni; Maderniemu Wincentemu i Ruggiemu Jerzemu, w St. Petersburgu, za ołtarzowy obraz z białego marmuru w ruskim Cesarzkim pawilonie; Mancłowi Józefowi, w gubernji Radomskiej, w osadzie Smilowie pod m. Szydłowcem, za taflę z piaskowca; Stiebakonowi Janowi, w gubernji Permiej, w Jekaterinburgu, za obrabione twarde kamienie; Cybulskiemu Kazimierzowi, w gubernji Radomskiej, w miasteczku Omielowie, za nacynia domowe; Schmidtowi Karolowi, w Rydze, za cement portlandzki.

Medale współpracowników.

Benratowi, dyrektrowi w fabryce luster Amelunga syna, w Dorpacie; Bonafedemu Leopoldowi, w Cesarskiej hucie szklanej, pod St. Petersburgiem; Bornemannowi F., chemikowi w fabryce cementu K. Schmidta; Monigiettemu Hipolitowi, w warsztatach snycerskich Maderniego i Ruggia, w St. Petersburgu; Petenhofowi Sergiuszowi, w Cesarskiej hucie szklanej, pod St. Petersburgiem; Ujanowowi Szymonowi, majstrowi w szlifierni K. Gesricha, w St. Petersburgu; Selawinowi Bazylemu, majstrowi w szlifierni K. Gesricha.

Dyplom uznania.

Korczakowowi-Stawickiemu Włodzimierzowi, w gubernji Kijowskiej, w osadzie Kamiennym-Brodzie za labradorowe bryły i taflę na stoły; Kostienowowej Aleksandrze z synami, w gubernji Włodzimierskiej, we wsi Podbologoj, za butelki; Kasterowom braciom Niceforowi, Mikołajowi, Janowi i Włodzimierzowi, w gubernji Włodzimierskiej, w powiecie Pokrowskim, za butelki; Skorynia Cezaremu, w Warszawie, za kamienie mylniskie; Stiepanowowi Michałowi, w gubernji Moskiewskiej, w osadzie Wasiljewie, za retorty gazowe; Titowowi Andrejowi, w gubernji Jarosławskiej, w Rosławie, za roboty emalowe; Ciechanowskiemu Janowi, w gubernji Petrowskiej, we wsi Gródzcu, za cement wolnotwardniejący; Spergajemu Janowi, w St. Petersburgu, za wyroby z malachitu i lapis-lazurowi.

GRUPA X.

Galanterje i drobne wyroby z różnych materiałów.

Medale postępu.

Wisznakowowi Józefowi z synami, w gab. Moskiewskiej i powiecie tegoż nazwiska, we wsi Ostaszkowie, za wyroby lakierowane z tektury; Kunowi D. w Moskwie, za szczerbiny; Feistowi Aleksandrowi w Warszawie, za szczerbki.

Medale zasługi.

Bernsteinowi Hermanowi i Benjaminowi, w gubernji Łomżyńskiej, w m. Ostrołęce, za wyroby z bursztynu; Lankowowi Fryderykowi, w Moskwie, za szczerbki; Łukatinowi Aleksandrowi, w gubernji Moskiewskiej, w osadzie Danilkowie, za wyroby lakierowane z papieru maché; Perepielnikowi Janowi, w St. Petersburgu, za parasole; Stannowi Edwardowi, w St. Petersburgu, za szczerbki i pędzle.

Dyplom uznania.

Barasowowi Piotrowi w Moskwie, za wyroby skórzanego; Borysowowi, w Tyflisie, za wyroby z węgla kamiennego; Bronnikowom braciom Mikołajowi i Michałowi, w Wiatce, za wyroby rzeźbione; Bielajewowi Jerzemu, w gubernji Moskiewskiej, we wsi Żortowie, za wyroby blaszane lakierowane; Gedałinowi A., w Tyflisie, za wyroby z węgla kamiennego; Galkinowi A. i D., w gubernji Wologodzkiej, we wsi Borysówce, za wyroby szklakretowe i rogowe; Miłnickiemu Janowi, w Rudkach, za motowidły; Michajłowowi, w Twerze, za wyroby drewniane, lakierowane; Pipsowowi A., w Kutaisie, za wyroby z węgla kamiennego; Prątorowowi Grzegorzowi, w Moskwie, za parasole; Tatyszczewowi Aleksandrowi, w gubernji Nowogrodzkiej, we wsi Ustwołnie, za dranie jodłowe; Scholtzom braciom, w Moskwie, za wyroby rzeźbione.

GRUPA XI.

Papier.

Medale postępu.

Terwakowskiemu Towarzystwu Akcyjnemu, w gubernji Tawastuskiej, w parafii Janakala, za papier listowy do pisania i na papierosy; Freibergowi Adolofowi, w Rydze, za książki rachunkowe.

Medale zasługi.

Hagenowi Teofilowi, w Moskwie, za książki rachunkowe i do kopjowania; Ingerajskiemu Towarzystwu Akcyjnemu, za masę drzewną; Kumaninowi Janowi, w Mo-

skwie, za książki rachunkowe; Nokiaskiemu Towarzystwu Akcyjnemu w Tammerforsie, za masę drzewną; Palheimowi Jerzemu, w Rydze, za lak; Stowarzyszeniu Newskiej papierni (braciom Warguninowi), w St. Petersburgu, za papier do pisania; von Frenkelowi i synowi, w Tammerforsie, za papier; Schwartzowi Wiktorowi i Sp., w Carskim-Siole, za album do biletołów fotograficznych; Epsteinowi Janowi, w gubernji Warszawskiej, we wsi Soczewce, za papier listowy, do pisania, do rysunków, na obicia i na papierosy.

Dyplom uznania.

Jezierskiemu Antoniemu, w Odesie, za atrament; Gagarinowi księciu Mikołajowi, w gubernji Jarosławskiej, za papier listowy; Gammarenowi i Sp., w gubernji Aboskiej, w parafii Kurejskiej, za masę drzewną; Kadisonowi Józefowi, w Warszawie, za lak, atrament i tusz; Kantorowi Adolofowi, w Warszawie, za oprawy; Kiełczowskiemu Franciszkowi, w Moskwie, za atrament; Korobowowi Maciejowi, w Moskwie, za pudełka do zapalek; Łaukowskiemu i Likopowi, w Mitawie, za atrament i farby do stępli; Leganowowi Aleksandrowi, w St. Petersburgu, za lak; Lepieszkiniowi Aleksandrowi, w Moskwie, za obicia; Seberze A. i Sp., w gubernji Kijowskiej, w miasteczku Malinowie, za papier z osiny; Siergiejewowi Piotrowi, w Penzie, za papier listowy; Serlakinkowi G., w gubernji Wazaskiej, w parafii Keuru, za masę drzewną. (d. c. n.).

TELEGRAMY

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Par yż, 23 lutego. Pogłoski o nowych usiłowaniach dla przywrócenia monarchji, pozbawione są zasady.

Podług wiadomości z Bajonny, karliści opuścili Portugaletę.

Par yż, 23 lutego. Sąd kasacyjny odrzucił rekurs towarzystwa „Messageries” od wyroku sądu apelacyjnego, przychylnego dla towarzystwa kanału Suezkiego. Zgromadzenie Narodowe odrzuciło propozycję przywrócenia opłaty stempla od dzienników. Nowy raport komisji śledczej co do czynności rządu z 4 września, gani surowo Gambetta i czyni go głównie odpowiedzialnym za klęskę wojenne doznane przez Francję.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

* Wiadomo, że stronnictwo bonapartystów zamierzało urządzić wielką manifestację z powodu przyszłej rocznicy urodzin księcia cesarskiego który za kilka tygodni dojdzie do pełnoletności stosownie do ustawy dawnej konstytucji cesarstwa. P. Broglie wystosował okólnik do prefektów, zalecając im przestrzeganie, ażeby manifestacja także nie przechodziła po za pewne granice. Zresztą instrukcje ministra spraw wewnętrznych są tego rodzaju, iż bonapartyści nie mogą znaleźć w nich nic takiego, co by obrażało mogło ich sprawę a być może nawet, iż pysznić się będą takim krokiem ze strony rządu, który wystawia jako wskazówkę niepokoju wznieconego przez postęp ich stronnictwa. To pewna że przed dwoma laty, minister nie mógłby być, bez narażenia się na szyderstwo, przedsięwziąć tyle zachodów administracyjnych w celu przeszkodzenia manifestacjom bonapartystów; wyrzucano by mu, że robi wiele hałasu o nic i że się trwoży niebezpieczeństwem fikcyjnym, ponieważ przewaga bonapartystów powinna być uważana za uśmiałą zupełnie w ludowych masach Francji. Dziś, takie postępowanie ze strony rządu uważanem jest za mniej śmieszne a więcej stosowne do okoliczności co dowodzi że albo mylono się przed dwoma laty w ocenianiu rzeczywistego położenia kraju i że obecnie przynajmniej się do popełnionego błędu, lub też że od owego czasu, nastąpił rzeczywiste w pewnej części narodu zwrot pomyślny dla przywrócenia dawnego systemu rządu. Co do skuteczności poleceń ks. Broglie, można widocznie liczyć na nie z większą pewnością, gdyby ów wspomniany okólnik ministra opierał się na podstawie legalnej, bardziej ścisłej i mniej podlegającej sprzecznemu jej tłumaczeniu. Minister wzywa tam swoich podwładnych, ażeby zwracali uwagę na wszelkie zachcianki takiej natury, któreby podawały w wątpliwość znaczenie zwierzchnich rozporządzeń Zgromadzenia. Na nieszczęście, Zgromadzenie to wydało mnóstwo rozporządzeń zwierzchnich, które nie zawsze łatwo jest pogodzić jedno z drugim. P. Broglie czyni także aluzję do podwójnej deklaracji, odsądzaającej od tronu Napoleona III i jego dynastję — lecz deklaracja taka jest aktem czysto negacyjnym, który staje się zupełnym tylko wtedy, gdy towarzyszy mu proklamacja formy rządu, mającego ustanowić się na miejsce obalonego systemu. Izba wersalska zostawiając kwestję konstytucyjną otworem, uważając cesarstwo z tego samego stanowiska z jakiego traktuje wszystkie inne systemy polityczne, które dążyć mogą, w danym czasie, do zajęcia miejsca otwartego zawsze na pierwszej stronnicy konstytucji francuskiej, osłabiła szczególnie doniosłość deklaracji odsunięcia dynastji napoleońskiej. Dzięki utrzymywaniu tymczasowości w rządzie obecnym, system bonapartystowski nabrał takich samych praw jak i rojalistyczny jednej lub drugiej linii Burbonów — tem bardziej, że rzeszopolska terazniejsza jest nie tylko pod formą anonimu. Gdyby rzeszopolska już stanowczo i formalnie była zaprowadzona, wówczas rząd byłby daleko silniejszym do wzbraniania demonstracji w dniu 16 marca i nie miałby potrzeby otaczać swoich poleceń jakimśi ostrożnościami oratorskimi, które właśnie zmniejszają znacznie ich powagę. Widac tu łatwo atlasową rekwizycję p. Broglie, lecz czy pod tą rekwizycją znajduje się przypowieściowa „ręka żelazna”? O tem powątpiewać wolno.

* Wiadomości nadchodzące z Pesztu, wciąż pozwalają przewidywać utworzenie gabinetu koalicyjnego. Mówią o panu Csengery jako o prezecie rady, panu Szell przeznacząc finansy a pp. Kolomanowi Ghiczy i Kolomanowi Tisza wydział spraw wewnętrznych. Byłaby to więc koalicyja frakcji deakistów z grupą lewicową, wyjąwszy nieprzejednanych, dla których nazwisko Kos-

sutha wciąż jest jeszcze sztandarem; natomiast rozmaite frakcje prawicy mają być całkiem wyłączone od rządu. Taki gabinet byłby zupełnie pozbawiony jednolitości i rozprzął by się przy pierwszej sposobności. Cóżkolwiek bądź czynią w Peszcie, nie unikną tam konieczności odwołania się w krótkim czasie do wyborców.

* Los twierdzy Bilbao rozstrzyga się w tej chwili. Donoszą z Santander zapomocą telegrafu, że wojska republikańskie zdobyły wiele pozycji nieprzyjacielskich, lecz za pomocą ofiar straszliwych. Karliści opierają się i powołują na pomoc wszystkie swoje siły, tak te które obserwowały Tolozę, jako i pulki wysłane do Estelli pod dowództwem Dorregaraya, w chwili gdy mniemano, iż miasto owo zagrożone być miało przez Morionesa. Niepogoda opóźniła działania na morzu, a Dorregaray naciągając z całym pośpiechem, zdołał naprawić czas stracony i stanął na linii bojowej dla powstrzymania pochodu republikańców. Zdaje się jednak, iż karliści zdają sobie sprawę z niebezpieczeństwa jakie im grozi, albowiem podług korespondencji z San-Sebastian, wysłali rozkazy wszystkim alkaadom z Alavy i Navarry, ażeby ci przygotowali im drogę do odwrotu ku tym prowincjom.

* Karliści wyruszyli, 8-go lutego, do Molinos de Rey, zabrali ze sobą tam broń i ścignęli dużą kontrybucję. W Rubi zabrali broń ochotników i zbúrzyli fortyfikacje; w Monistral de Monferrat spalili akta metryczne. Karliści zbierają się napaść na Tarassę (na drodze z Monroze do Barcelony).

* W Londynie otrzymano wiadomości z teatru wojny zachodnio-afrykańskiego, dochodzące do 15-go stycznia, i, mimo otrzymanej telegrafem wieści o zawarciu pokoju, zawsze przedstawiające interes dla tego, że rozjaśniają nieco to położenie krytyczne, w jakim znajdują się obecnie murzyni. Przedewszystkiem wiadomości te potwierdzają, że król aszantisów na dobre myśli o układach pokojowych, i obdarzył wolnością jednego z zabranych do niewoli misjonarzy, p. Kühne, który przybył 13-go stycznia nad Prah i zakomunikował wiadomości o Kumassie. Wojsko aszantisów przeprawilo się w początku grudnia napowrót przez rzekę Prah, a 22-go weszło do Kumassie i natychmiast potem rozproszyło się. Wtedy król wysłał pismo do gubernatora angielskiego, którem wyluszczył swe zażalenia na Anglję, i wprzód jeszcze, nim gończy od Garneta mogli wrócić, inni gończy wysłani zostali w rozmaitych kierunkach. Skoro otrzymano odpowiedź od sir Garneta, oznajmiono misjonarzowi Kühne, że król chce go wysłać do gubernatora angielskiego. Zarazem otrzymał on białą odzież monarszą i dar 36 dolarów, co miało na celu, iżby zapomniał o niewoli trwającej czterzy i pół lat i skłonił go do zyceliwego usposobienia dla króla. Wieczorem, król postąpił do Kühna i kazał mu powiedzieć, aby się stawił w odzieży monarszej. Misjonarza niemieckiego wprowadzono do niewielkiej izby, gdzie zastał króla, siedzącego na niskim krześle i bawiącego się z kotami. Król rozkazał Kühn'owi powiedzieć gubernatorowi, że on, król „pragnie pokoju i nigdy nie będzie wojował z białymi, nawet jeśli przyjdą na jego plac targowy, gdyż przodkowie jego nigdy nie bili się z białymi.” To ostatnie było fałszem.

Telegramy z gazet zagranicznych.

* Berlin, 21 lutego. Izba panów przyjęła stanowczo na dzisiejszem posiedzeniu wieczornem, 89 głosami przeciw 51, projekt do prawa o małżeństwie cywilnem. Z powodu zmian zaprowadzonych w tem prawie przez izbę panów, takowe odesłane zostanie napowrót do izby deputowanych, która obradować ma w tym względzie we wtorek.

* Kolonia, 21 lutego. Arcybiskup Melchers skazany został dziś, za dwukrotne przeciwne prawu mianowanie księży na posady duchowne, za każdy raz na karę 200 talarów lub dwóch miesięcy więzienia, oraz za przekroczenie atrybucyj władzy po wydanym już na niego pierwszym wyroku, na 1,000 talarów lub na 10 miesięcy więzienia.

* Ministerstwo Angielskie spraw zagranicznych otrzymało, 13-go lutego, nowe wiadomości urzędowe od konsula generalnego Pridaux o zgonie Livingstona. Zeznanie murzyna Chuma zgadza się zupełnie z planami podróży Livingstona. Konsulowie cudzoziemscy wyrzucili murzynowi swe ubolewanie a na znak żałoby, na wszystkich konsulatach, równie jak na statkach w porcie, oraz na pałacu sultana zatknięte były, 5 stycznia, czarne flagi.

* W 1873 roku odkryto 11 nowych planet, pod numerami 110, 121, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, i 133. Odkryte 11 lutego, przez Petersa, w Clinton (129), nadano nazwę Antigony; odkryte przez Petersa 17 lutego i 17 maja (130 i 131) nazwane zostały „Elektra” i „Wata”, nareście odkryta przez Luthera 27 września nazwana „Eufrozyna”. Planety pozostałe nie mają żadnych nazwisk.

* Dnia 7-go lutego, na ogólnem z gromadzeniu literatów i artystów w Peszcie, postanowiono znieść pojedynki między dziennikarzami, z powodu polemiki literackiej. Natomiast ma być ustanowiony sąd honorowy, który ma rozstrzygać wielkie zatargi osobiste, wynikłe ze sporów prasowych. Projekt został przyjęty przez zgromadzenie i przesłany dla ułożenia odpowiedniej ustawy komitetowi, składającemu się z pięciu członków. Nazwiska tych ostatnich są następujące: Maurus Jokai, profesor Hatala, dr. Darday, Aleks Balasz i Feliks Edei (Mende).

* W „Wiener Abendpost” czytamy pod datą 5-go lutego: Gaz. di Venezia otrzymała z Japonji prawo o prasie z dnia 19-go października roku zeszłego. Na zasadzie takowego, wydawnictwo gazet w Japonji wymaga uprzedniego pozwolenia; na każdym numerze musi być postawiona data, miejsce drukowania, nazwiska wydawców i redaktorów. Mogą one, lecz bez złego zamiaru, komunikować i roztrząsać wiadomości o nadzwyczajnych zjawiskach przyrody, pożarach, wojnach, wypadkach życia społecznego, urodzeniach i wypadkach śmierci, małżeństwach, oraz podawać ogłoszenia publiczne, wiadomości literackie, tłumaczenia i t. d. Zabronione im jest jednak napastować rząd, roztrząsać prawa, przeszkadzać rozwojowi instytucji krajowych przez podawanie niekorzystnych o nich poglądów, niepokoić lub demoralizować lud, napastować urzędników podczas pełnienia przez nich urzędu, obwiniać kogośkolwiek na zasadzie po głosce o przestępstwo i o ogłaszanych w gazetach praw dodawać bez potrzeby objaśnienia. Wydawca obowiązany jest komunikować wszelkie zażądane od niego wiadomości.

* Zmarły baron Majer Rotszylld zostawił jedynej swej córce osobisty majątek, przeszło 3 milj. funt. szt. wynoszący.

* W styczniu 1874 r. Anglja zapłaciła 18,514,808 rs. za przywiezioną do niej pszenicę; z tej liczby Rosja otrzymała 3,247,172 rubli.

* Pojedynek ks. Soutzo z ks. Ghika. 26-go stycznia, w sądzie przysięgłych miasta Melun, rozstrząsana była sprawa księcia Konstantego Soutzo w przedmiocie jego podynku z księciem Mikołajem Ghiką, który to pojedynek zakończył się śmiercią ostatniego. Oto szczegóły tej sprawy, takie jakie podaje *Independence Belge*. Konstanty Soutzo, jest z pochodzenia grek, rodem z Aten; ma lat 31; był on już profesorem fortyfikacji w szkole ateńskiej, kiedy w 1869 roku ożenił się w Bukareszcie z pewną młodą rumunką, której siostra, prawie w tymże samym czasie, wyszła za mąż za Mikołaja Ghikę, zabitego właśnie przez Soutzo w pojedynku, dnia 13 listopada roku zeszłego. Z związkami małżeńskimi Konstantego Soutzo stało się to, co się dzieje z większą częścią małżeństw, zawieranych w tych krajach, gdzie kwitną rozwozy i gdzie małżonki nie pomijają sposobności, aby się uciekać do takowych. Na brzegach Dunaju kobieta zmienia małżonka prawie tak, jak na balu zmienia tancerzów. W trzy lata niespełna po wyjściu za mąż, pani Soutzo podała prośbę o rozwód, który uzyskała. Mikołaj Ghika wziął widocznie stronę siostry swojej żony. Po upływie jakiegoś czasu od rozwodu, mianowicie w listopadzie 1872 roku, Soutzo udał się do Rumunji, miejsca pobytu byłej małżonki, z zamiarem odebrania od niej swego trzyletniego dziecka. Nie udało mu się spełnienie tego: na granicy Bessarabii został aresztowany, a prefekt miasta Jaas zmusił go do oddania dziecka matce. Soutzo został silnie rozdrażniony tem niepowodzeniem, i powziął wtedy podejrzenie na swego szwagra, Mikołaja Ghikę o to, iż ten przeszkodził wykonaniu jego projektu. Pewien wyraz nieostrożny, wypowiedziany przez jego brata cioteczno, Mauroichalisa, utwierdził ks. Soutzo w jego podejrzeniach. Mikołaj Ghika wynurzył Mauroichalisowi ubolewanie, że nie może go odwiedzać, dla tego, iż mieszka razem z Soutzo, a trzeba ci wiedzieć, dodał, że musiałem wziąć stronę przeciwną, w pewnej sprawie, w której ten ostatni nieślachetnie postępował. Wyrazy te powtórzone nie roztropnie przed Soutzą, posłużyły, jak powiadają, za powód do pojedynku. Rzeczywiście, w kilka dni później, Soutzo spotkał Mikołaja Ghikę, zażądał od niego zdania sprawy z wyrzeczonej słów, a nie doczekawszy się odpowiedzi, wymierzył mu dwa policzki, w dzień, na środku ulicy. Następnie, powróciwszy do domu, posłał do Mikołaja Ghika list, w którym zawiadamiał, że czeka jego sekundantów. Ghiki, otrzymawszy ów list, posłał do Soutzo swych sekundantów, Edmunda Cortazzi i Grzegorza Ghikę, dwóch młodych ludzi, po 22 lat mających. Sekundanci ci, równie jak i sekundanci Soutzy, Mauroichalisa i Nicolaidi — widocznie wzięli na siebie ciężką odpowiedzialność, postanowiwszy, aby pojedynek odbywał się o dwadzieścia kroków i na brzo palną. Spotkanie miało miejsce w Fontainebleau; ta to okoliczność była przyczyną, że proces rozstrzygany był przez sąd przysięgłych miasta Melun. Pojedynek skończył się śmiercią Mikołaja Ghiki, i inaczej być nie mogło, gdyż Soutzo, wybornie władający pistoletem, odbył już kilka pomysłnych na tę broń pojedynków. Dla tego to, pewien oficer artylerji, który służył kiedyś w jednym pułku z Soutzo, rzekł: „Kiedyś patrzył na Ghikę, którego postawiono na linii przed przeciwnikiem, zrobił on na mnie wrażenie baranka, na rzeź prowadzonego”. Przed śmiercią nieszczęśliwy Ghika rzekł do pielęgnującej go siostry, mówiąc jej o Soutzo: „miałem sprawę nie z człowiekiem a z barbarzyńcem”. Sąd kryminalny w Melun skazał Soutzo na czteroletnie więzienie, dwóch sekundantów jego — na trzyletnie, a dwóch sekundantów Ghiki — na dwuletnie.

Redaktor, Mikołaj Berg.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Dyrekcja Dróg Żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej.

Od dnia 3 (15) lutego r. b. otwartą została bezpośrednia komunikacja dla przewozu drzewa ze stacyj: Warszawa i Łódź do Gdańska i Neufahrwasser. Taryf nabyć można w Kasie Ekspedycyjnej stacyj Warszawa.

Warszawa d. 5 (17) Lutego 1874 r. 996.

